

Elif Naz SARI

TACİRİN ÜCRET VE FAİZ İSTEME HAKKI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XV

BİRİNCİ BÖLÜM ÜCRET VE FAİZ İSTEME HAKLARININ ESASLARI VE ORTAK KOŞULLARI

1. HAKLARIN ESASLARI.....	1
1.1.GENEL ÇERÇEVE.....	1
1.1.1.Ücret ve Faiz İsteme Haklarına Genel Bakış	1
1.1.1.1. Terminoloji	1
1.1.1.2. Hakların Kanun Sistematığındeki Yeri	2
1.1.2.Hakların Amacı	3
1.2.TARİHSEL GELİŞİM	4
1.2.1.1861 tarihli “Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch”	4
1.2.2.Mehaz 1900 tarihli “Handelsgesetzbuch”	6
1.2.3.1926 tarihli Ticaret Kanunu	7
1.2.4.1956 tarihli ve 2011 tarihli Ticaret Kanunları	8
2. HAKLARIN ORTAK KOŞULLARI.....	9
2.1.HAKLARIN TARAFLARI.....	11
2.1.1.İş Gören Taraf.....	11
2.1.1.1. Tacir.....	11
A. Gerçek Kişi Tacir.....	11
I. Tacir Olan	11
a. Ticari İşletme	12
i. Gelir Sağlama Hedefi	13

ii. Esnaf İşletmesi İçin Öngörülen Sınırı Aşma	15
iii. Devamlılık	15
iv. Bağımsızlık	16
v. Ticari Organizasyon	17
vi. Ticari İşletme Sıfatının Kazanılması	19
b. Ticari İşletmenin İşletilmesi	20
c. Ticari İşletmenin Tacir Adına İşletilmesi	21
d. Ticari İşletmenin Kısmen İşletilmesi Meselesi	23
II. Tacir Sayılan	24
a. Tacir Olduğunu İlan Eden	24
b. Ticaretten Men Edilen	25
III. Tacir Gibi Sorumlu Olan	27
B. Tüzel Kişi Tacir	28
I. Ticaret Şirketleri	29
II. Ticari İşletme İşleten Dernek ve Vakıflar	30
a. Kamuya Yarar Sağlamayan Dernek ve Vakıflar	31
b. Kamuya Yarar Sağlayan Dernek ve Vakıflar	31
i. Dernekler	32
ii. Vakıflar	32
iii. Tacir sıfatı	34
III. Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Kurulan Bazı Kurumlar	35
a. Özel Hukuk Hükümlerine Göre Yönetilmek Üzere Kurulan Kurum ve Kuruluşlar	37
b. Ticari Şekilde İşletilen Kurum ve Kuruluşlar	38
2.1.1.2. Esnaf	38
A. Ekonomik Faaliyetin Sermayeden Fazla Bedeni Çalışmaya Dayanması	39

B. Belirlenen Gelir Sınırının Aşılması.....	40
C. Sanat veya Ticaretle Uğraşılması.....	40
2.1.1.3. Özellik Arz Eden Özneler	41
A. Donatma İştiraki	41
B. Hâkim Teşebbüs.....	42
C. Acente.....	43
2.1.2. Kendisine İş Veya Hizmet Görülen Taraf	43
2.2. İŞ VEYA HİZMET GÖRÜLMESİ	45
2.3. İŞ VEYA HİZMETİN TİCARİ İŞLETME İLE İLGİLİ OLMASI	48

İKİNCİ BÖLÜM

ÜCRET İSTEME HAKKI

1. ÜCRET İSTEME HAKKININ HUKUKİ MAHİYETİ	53
1.1. DOKTRİNDEKİ GÖRÜŞLER.....	53
1.1.1. Kanundan Doğan Talep Hakkı Olduğu Görüşü	53
1.1.1.1. Görüş.....	53
1.1.1.2. Argümanlar	54
1.1.1.3. Eleştiriler	56
1.1.1.4. Yargı İçtihatı	57
1.1.2. Ücret Lehine Bir Yorum Kuralı Olduğu Görüşü (Sözleşme Odaklı Görüş)	58
1.1.2.1. Görüş.....	58
1.1.2.2. Argümanlar	60
1.1.2.3. Eleştiriler	61
1.1.3. Kanuni Karine Olduğu Görüşü	61
1.2. DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞÜMÜZ.....	62
1.2.1. Değerlendirme	62
1.2.2. Görüşümüz	64
1.2.2.1. Karine İşlevinin Hukuki Mahiyeti.....	64

1.2.2.2. Yenilik Doğuran Hak İşlevinin Hukuki Mahiyeti.....	65
A. Talep Hakkı Olduğu Görüşünün Değerlendirilmesi	66
B. Ücret İsteme Hakkının Yenilik Doğuran Hak Boyutu	70
2. ÜCRET İSTEME HAKKININ UYGULAMA ALANI.....	73
2.1.KARİNE İŞLEVİ.....	74
2.1.1.Genel Olarak.....	74
2.1.1.1. Sözleşmenin İvazlı Olup Olmadığı.....	75
2.1.1.2. İvaz Miktarı	79
2.1.2.Şartları.....	84
2.1.2.1. Tacir İle Muhtemel Ücret Borçlusu Arasında Bir Sözleşme Akdedilmelidir	85
2.1.2.2. Akdedilen Sözleşme Geçerli Olmalıdır	86
2.1.2.3. Sözleşmede Ücret Öngörülmemiş Olmalıdır.....	87
2.2.YENİLİK DOĞURAN HAK İŞLEVİ.....	88
2.2.1. Vekâletsiz İş Görme Kapsamında.....	90
2.2.1.1. Vekâletsiz İşgörmenin Esasları	90
A. Genel Olarak.....	90
B. Hukuki Mahiyeti	92
C. Şartları	94
I. İşgörme	94
II. İşin bir başkasına ait olması.....	95
III. Vekâlet Bulunmaması.....	95
D. Hükümleri	96
I. İşgörenin Borçları.....	96
a. İş Sahibinin Menfaatine ve Varsayılan İradesine Uygun İş Görme	96
b. İş Özenle Görme.....	98
c. İş Sahibine Hesap ve Bilgi Verme	98
d. Elde Edilen Faydaları Devretme	98
II. İş Sahibinin Borçları	99

a. İşgöreni Masraf ve Borçlardan Kurtarma Borcu.....	99
b. İşgörenin Zararını Giderme Borcu.....	99
c. Ücret Ödeme Borcu (?).....	100
2.2.1.2. Vekâletsiz İşgören Tacirin TK 20 Uyarınca Ücret İsteme Hakkı.....	102
2.2.2. Menfi Zenginleşmeye Yol Açan Geçersiz Sözleşme	107
2.2.2.1. Doktrindeki Genel Yaklaşım.....	107
2.2.2.2. Konunun Sebepsiz Zenginleşme Zaviyesinden Değerlendirilmesi	109
3. ÜCRET İSTEME HAKKININ SONUÇLARI	114
3.1. KARİNE İŞLEVİNİN SONUÇLARI	114
3.2. YENİLİK DOĞURAN HAK İŞLEVİNİN SONUÇLARI	115
3.3. UYGUN ÜCRET KAVRAMININ İNCELENMESİ.....	115
3.3.1. Genel Olarak.....	115
3.3.2. Belirleme Yöntemi	117
3.3.2.1. Yasal Tarife.....	117
3.3.2.2. Örf ve Âdet Hukuku.....	118
3.3.2.3. Hâkimin Takdir Hakkı.....	120

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FAİZ İSTEME HAKKI

1. GENEL OLARAK FAİZ İSTEME HAKKI.....	123
2. FAİZ İSTEME HAKKININ ÖZEL ŞARTLARI.....	125
2.1. TACİR GİDER YAPMALI VEYA AVANS VERMELİDİR.....	125
2.1.1. Tacirin Gider Yapması	125
2.1.2. Tacirin Avans Vermesi.....	126
2.1.2.1. Genel Olarak Avans.....	126
2.1.2.2. Faiz İsteme Hakkı Bağlamında Avans	128
A. Doktrindeki Görüşler	128

B. Kanaatimiz	130
2.2.TACİRİN YAPTIĞI HARCAMALARI İSTEME HAKKI BULUNMALIDIR.....	133
2.3.ÖNCELİKLİ ANLAŞMA BULUNMAMALIDIR.....	134
3. FAİZ İSTEME HAKKININ SONUCU.....	134
SONUÇ	137
KAYNAKÇA.....	141